

**Stichting Nederlands
Zouavenmuseum**
Markt 31
4731 HM Oudenbosch

***Nieuwsbrief, november 2014.
18de jaargang, nummer 2.***

Beste vrienden van het zouavenmuseum,

Hierbij ontvangt u – per post of digitaal – de tweede nieuwsbrief van 2014.

Het zomerseizoen is voor het museum weer afgelopen, extra tijd om aandacht te besteden aan de collectie en het archief.

Dankzij een schenking van Dhr. Desimpel, (bezoeker en vriend van het museum) zijn we 4865 digitale afbeeldingen rijker van documenten die hij heeft gefotografeerd in het archief te Rome. Van alle Nederlandse zouaven met een Italiaans inschrijfnummer t/m 6000 heeft hij de inschrijfformulieren gefotografeerd eventueel aangevuld met een formulier van “Recapitolazione”

(bijtekening), een uittreksel uit het militair zakboekje het zgn “Foglio di Matricola” en het strafblad het zgn. “Foglio di Punizione”. Een hele waardevolle aanvulling van het archief!

Voor nakomelingen van zouaven is ieder document dat het bewijs levert dan zijn of haar voorouder zouaaf is geweest uiteraard belangrijk. Voor mij zijn vooral de

stafladen heel bijzonder. In de eerste plaats vind ik het heel erg leuk om de mens achter de zouaaf te ontdekken en het geeft ook een beeld van de enorme administratie die werd gevoerd in het leger van de Paus.

Grappig om te lezen dat Baron van Lamsweerde tot tweemaal toe zonder aantekening op zijn strafblad is bevorderd, maar dan gaat het fout. Hij heeft zonder toestemming zijn hond gebaad in de fontein van een bepaalde Villa!

Dit is wat ik even snel heb kunnen ontdekken. U begrijpt, het wordt een tijdrovend karwei om alle documenten te inventariseren en toe te voegen aan de desbetreffende zouaaf.

U als vriend van het museum, kunt nu al van deze documenten per e-mail een kopie ontvangen. Mocht u interesse hebben, laat het dan even weten via de mail.

Is het inschrijfformulier aanwezig, dan zal ik u dat zo spoedig mogelijk toezenden.

Mocht het er nog niet zijn: geduld!

Dhr. Desimpel hoopt ze ooit allemaal te fotograferen!

Via de documenten van Baron van Lamsweerde en een vraag van nakomelingen van Zouaaf J.S.J. van der Meer uit Scheveningen ben ik me gaan verdiepen in het dagboek en het daarna verschenen reisverslag van zijn hand.

Interessant omdat hij een “vroeg” zouaaf was. Hij heeft dienstgenomen van 17-01-1861 tot en met 19-01-1862, dus eigenlijk in de periode dat de zouavenwerving nog op gang moest komen.

Verder is hij oppasser geweest van Baron van Lamsweerde, kortom het leek me de moeite waard om het reisverslag te publiceren in de komende nieuwsbrieven. Allereerst om te weten hoe de werving en de reis in 1861 werden georganiseerd en wie weet worden we ook nog iets wijzer over die hond van Baron van Lamsweerde!

Voor ik verder ga met het reisverslag nog even dit:

Verschillende vrienden van het museum hebben aangegeven de nieuwsbrief digitaal te willen ontvangen. Dit heeft voordelen! Voor ons werkt het kostenbesparend en voor u is er het voordeel dat u de foto's in een veel beter kwaliteit ontvangt. Als u er prijs op stelt de nieuwsbrief en het jaarverslag voortaan per e-mail te ontvangen, dan vraag ik u een mailtje te sturen naar info@zouavenmuseum.nl. Ter bevestiging ontvangt u dan de nieuwsbrief per mail retour!

Wij vragen alle vrienden van het Zouavenmuseum zelf hun bijdrage van minimaal 15 euro per jaar over te maken op onze bankrekening 14.07.70.690.

IbanNummer:

NL 18 RABO 0140 7706 90.

Bic RABONL2U.

Wij sturen geen acceptgirokaart!

Door deze bijdrage steunt u het museum en ontvangt u tweemaal per jaar onze nieuwsbrief met uniek materiaal uit het archief!

Zouaaf Joannes Stephanus Jacobus "Jan" van der Meer.

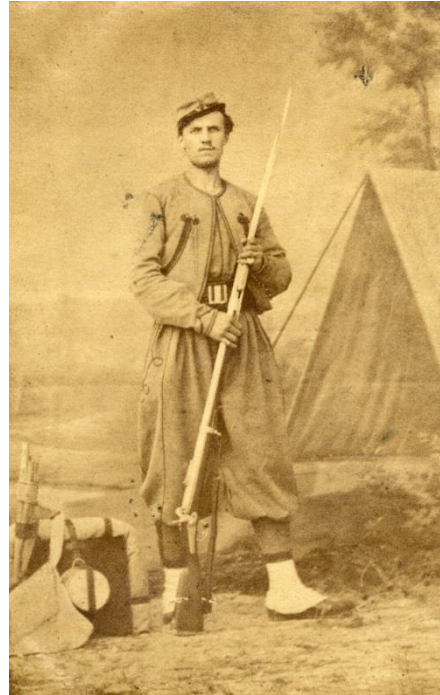
Geboren 23-04-1832 te Scheveningen, zoon van Cornelis van der Meer en Barbara Jacob. Beroep: Koetsier.

Belgisch nummer: 204; Italiaans nummer 456. Pauselijk zouaaf van 17-01-1861 tot 19-01-1862.

Jan van der Meer was op 9 januari 1859 getrouwd met Agatha Roozenburg. (in het dagboek wordt 4 januari als huwelijksdatum genoemd!) Zij stierf op 29 juli 1860. Zij hadden een zoon die op 20 april 1859 was geboren en op 25 juli 1859 was komen te overlijden.

Voor Jan gold dus de toelatingseis: Ongehuwd of **weduwnaar zonder kinderen.**

De tekst van het reisverslag is zoveel mogelijk ongewijzigd weergegeven. Af en toe heb ik voor de leesbaarheid wat leestekens geplaatst en de plaatsnamen verbeterd.

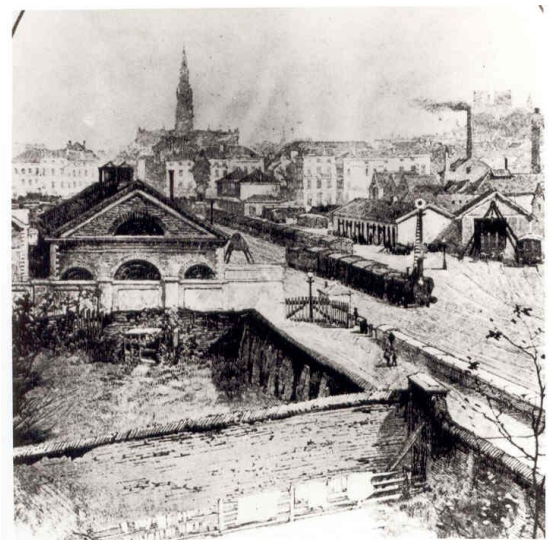

Zouaaf Jan van der Meer.

Het was in het jaar onzesheeren 1861 toen ik het besluit nam om de onstrevelijke regten van onze Moeder de H. kerk in Italie te gaan helpen verdedigen. Ik hoorde van velen braven katholijken dat de H. kerk en de H. vader Pius de IX, van alle kanten getijstert werd, en dat de Pymontheezen reeds eenige provinciën in het jaar 1860 van de H. vader genomen hadden, ik hoorde ook dat vele Edele Jongelieden van alle landen der wereld hun leven hadden opgeoffert op het moordadig slagveld van Castelfidardo en zie, hieruit kan men zien dat het bloed der martelaars het zaad der christen is, want nadat ik dan mijn vast besluit genomen had, nam ik afscheid van mijne familie en van allen die mij dierbaar in dit leven waren, en ik vertrok des morgens den 4 januarij, juist den dag der herinnering van mijn huwelijk. God had mijn dierbare echtgenote van mijne zijde weggenomen en daardoor stelde hij mij in staat om soldaat van zijne H. kerk te worden. Ik vertrok dan ook van Loosduinen naar Rotterdam waar ik mij nog twee dagen ophield bij mijn familie. Daar twee dagen in genoeg doorgebracht te hebben, nam ik afscheid van mijne familie, en ging den 11

januarij op de boot om naar Dordrecht te stoomen, de koude was zeer streng en geheel de Hollandsche aarde was met sneeuw bedekt. Ik vertrok dienzelfde dag nog naar Aantwerpen al waar ik des nachts loogeerde in het logement het Rozenhoedje. Ik trof in Aantwerpen nog een kennis die mij veel plezier aan deed en die mij voor die avond het afscheid van mijn vaderland deed vergeten, want ik die nog nimmer een reis gedaan had en zelfs nog nooit uit de Provincie zuid holland geweest was, was dit zeer vreemd. Maar dit was nog niets, hier kon ik altijd nog spreken, hoewel nog nooit geen vlaamsch gehoord hebbende ging dit nogal tamelijk wel. Maar nu breekt den 12 januarij aan en des morgens vroeg kwam mijn vriend mij al bezoeken en vragen of ik door den nacht gepasseerd had. Ik moest zeggen van ja om mij goed te houden, maar het afscheid van mijne familie en vriende konde mijn oogen niet sluiten en beletten mij te slapen. Nogtans toen ik mijn vriend zag was ik verheugd, wij dronken een kop koffij en betaalde hetgeen ik schuldig was; en mijn vriend bragt mij in een zeer schoone kerk van Aantwerpen. Ik hoorde de H. mis, bad God vuriglijk dat hij mij toch zoude sparen op de Reis en mij behoude in de Eeuwige Stad van Rome zoude doen aankomen. De H. mis was geëindigt en mijne vriend warschude mij dat het tijd werd om naar het spoor te gaan om mij alzo naar Brussel te begeven. Ik dronk nog een glas brandewijn want het was nog zeer koud, stak nog een Hollandsche sigaar met mijn vriend aan, nam afscheid van mijn Antwerpsche vriend, stapte in de vapore die oogenblikkelijk met eene snelle vaart naar Brussel snorde. Tot nog toe was ik gelukkig met mijn moedertaal, want ik trof een Pastoor in het spoor aan die ook goed vlaamsch sprak. Deze goede priester vroeg mij waar mijn Reis naar toe was. Ik zegde hem dat ik naar Italie ging, deze man begreep waarheen en was voor mij allerliefst. Toen wij dan in Brussel waren aangekomen bragt de priester mij bij den Nuntius. Mijn pak dat zwaar was droegen wij te zamen door de stad Brussel. Ik was wezenlijk verlegen met de vriendschap van den

Pastoor. Toen ik dan bij het huis van de nuntius kwam, sprak de Pastoor mij nog veel vriendelijke woorde toe en vroeg of ik voor hem een onzen vader zoude bide als ik op het graf van den H. Petrus kwam, ik beloofde dit de Pastoor en ik heb ook het geluk gehad om dit voor de goede Priester te kunnen doen. De Nuntius stuurde een knecht van hem met mij mede naar het comité van Brussel dat soldaten voor de Paus werfde. Er waren er dien dag 4, waarvan er nog één een Hollander bij was die ook met mij is gereist naar Rome.¹ De heeren van het Comité vroegen mijne papieren en getuigschriften. Ik moest 180 frank betalen om naar Rome te kunnen vertrekken.

Station van Brussel. gesloopt in 1870.

Den zelfden avond gingen wij nog in het spoor om ons naar Parijs te begeven. Daar kwam het ongeluk voor mij dus aan, ik kon geen woord Fransch spreken of verstaan. Maar den goeden God die alles schikt, schikte ook dit voor mij. Er was een Brabander (?) die goed Fransch sprak en ook goed vlaamsch. Dezen man kon ons zeer goed helpen, zoo als hij ook met genoegen deed. Wij vertrokken dan uit Brussel des avonds om zeven. Wij spoorden den ganschen nacht door en kwamen des morgens om 5 ure behouden in Parijs. Wij werden daar afgewacht van eenige heeren die van onze komst wisten en die bragten

¹ zouaaf Gerard Werlingshof uit Zutphen. MZ.

ons terstond in een koffijhuis waar wij eene groten kop koffij kregen zonder melk, een broodje iets grooter als een hollandsch kadetje zonder boter en eene grooten lepel om dit op te eten. Dit was het eerste vreemde wat ik aan trof. Nogtans het smaakte mij goed. Verdrietig was het voor mij om op de vragen van sommige menschen niets te kunnen antwoorden. Zoodra den dag was aangebroken begaven wij ons in de stad Parijs. Wij gingen daar eenige schoone kerken zien en ook het Paleis van den keizer Napoleon III. Dit palis is wonderschoon anders kan ik er niets van zeggen want ik heb het maar voor een oogenblik gezien want wij hadden geen tijd. Wij moesten des middags nog vertrekken naar Marseille en om elf uure moesten wij nog dineren. Wij liepen nog wat door de stad, gingen nog naar een beestentuin die

***Tuileriespaleis voor 1871.
Paleis van Napoleon III.
(In 1871 door brand verwoest.)***

ook zeer schoon is en wel de moeite waardig is voor Reizigers om te gaan zien. De tijd was vervlogen, het werd twee uur en wij moesten vertrekken naar Marseille.

Ik stak nog een Hollandsche sigaar aan, stapte in de wagen, het was den 13 januarij des zaterdags middags. Wij spoorden den ganschen nacht door, tot des zondags morgens om 10 uure en toen kwamen wij te Lijon aan. Daar kregen wij een uur halt en konden daar wat eten en drinken, Mis hooren was niet mogelijk. Naa dat ik goed gegeten en gedronken had stak ik nogmaals

een Hollandsche sigaar aan. Het spoor begon weder te fluiten, haast u voor een plaats te krijgen, zegde de belsche vriend tot mij, die nog altijd mijn vertolker was en die ik altijd van mijn sigaren mede deelde. Wees zuinig met Uwe sigaren want ge kunt in Italie geen Hollandsche sigaren krijgen zegde hij mij. Nogtans kon ik niet nalaten om er van tijd tot tijd een aan te steken. We spoorden den ganschen dag door tot des avonds tien uren, daar kwamen wij in Marseille aan. Het was den 14 januarij.

Zij bragten ons in een logement, het loopen was mij haast onmogelijk want verbeeld u dat ik van Parijs naar Marseille, maar ééne uur uit de spoorwegen geweest was. Wij hadden allen grooten honger en gingen dus terstond aan het eten. Het eten was daar zeer goed, ook goedkoop. Naa dat ons diner afgelopen was, verlangde wij naar bed. Ik vroeg een bad om mijn voeten te baden, dat mij ook veel goeds veroorzaakt heeft, ik kon des nachts zeer goed slapen en was den anderen morgen zeer goed uitgerust. Naa dat wij des morgens ontbeten hadden gingen we de stad Marseille bezoeken, die zeer groot is maar niet zoo schoon als Parijs. Er is veel koophandel in die stad. Des morgens gingen wij het schoone kerkhof bezoeken. Op het kerkhof heb ik 3 uren doorgebracht en een half uur verdwaald geweest. Nooit heb ik een schoonder kerkhof gezien als daar.

Des middags gingen wij naar een schoone en hooge Rots die gebouwd is ter Eeren van de H. Moeder Gods. Vele Matrozen die in gevaar van hun leven zijn, doen beloften om daar de Moeder Gods te gaan vereeren en bedanken als zij hun behouden in de haven terug vaart. Ik heb daar ook nog twee Matrozen zien komen bide voor het Mirakels beeld neder en zij storten vele tranen. Ook kon ik mijn tranen niet wederhoude als ik die duizende Mirakels hoorde en zag die daar gebeurt zijn, dat kan niemand geloven die het niet heeft gezien. De Rots is vreeschlijk hoog en dan moet men nog 189 trappen klimmen om in de kapel te komen. Dan is er op de kapel een tooren, daar hangt een klok in die schriklijk groot is.

Ik wil hem niet grooter maken als hij is, maar we hebben er met 4 mannen onder gestaan en er was nog plaats. Nogmaals de kapel bezocht te hebben gingen we een kop koffie drinken want er staat een herberg op de Rots bij de kape. Dagelijks wordt de kapel door de reizigers bezocht en men kan wel wat gebruiken als men zoo hoog geklommen heeft. Wij gingen de Rots verlaten en kwamen weder in de stad aan op een groot Plein waar een mooi standbeeld staat. Eenen Bisschop die in de tijd van de pest een processie had gedaan en terstond na de processie hield de pest op. Over dit beeld springen vier fontijnen die heel veel water uitspuiten. Het plein is begroeit aan beide kanten met zware boomen dat een mooi effect aan dit plein geeft. Het schoone water stroomt langs de huizen en komt van de bergen. Dit is ook een schoon gezicht, meer kan ik niet van Marseille zeggen want het word avond en wij moeten naar ons logement gaan om te eete want wij moeten om 10 uren op de stoomboot zijn, om ons naar Civitavecchia te begeven. Toen ik op de boot kwam, dacht ik een goede plaats te krijgen. Maar dit viel ons tegen want er was voor ons betaald voor de vierde klas en dat was op het dek. Ik vroeg nog als ik er wat geld bij legde of ik de derde konde gaan, maar dit kon niet meer want alle plaatsen waren bezet, dus ik was genoodzaakt een plaats te zoeken dicht bij de schoorsteen om een weinig warm te zitten want het was op zee nog al vrij koud alhoewel de lucht zachter dan in Holland is. Het was tien ure,

de lantaarns werden in de mast gehaald, het schip liet zijn stoom vliegen en wij verlieten de haven van Marseille. Naar een half uur in zee gedobbert te hebben werd de lucht gansch duister, de wind stak op uit het westen. De zee begon zijne golven groter op te werpen, het schip werd heen en weer geslingerd. Na eenige oogenblikken begon het te regenen, ik had geen parapluie en ik werd doornat. Maar de kapitein kreeg meelijde met ons en gaf ons eene deken. Ik bedankte de kapitein vriendelijk, rolde mij in de deken en kroop zoo vast tegen de mast aan als ik kon. Ik had nog nooit een zeereis gedaan en het geslinger van het schip maakt mij spoedig ziek. Naar dat wij die nacht doorgebracht hadden werd het 5 uure. De wind bedaarde, de regen was al wat vroeger opgehouden, de nachtlucht begon te verdwijnen en wij kregen van verren het eiland Sardinie in het gezicht. De wind bedaarde geheel en de zee werd kalmer. Het was helder dag geworden en het eiland dat een schoone witten rots heeft en zich in de zee spiegelt in een hemelsblauw water. Het schip stoomde zeer snel, zoo dat ons spoedig het schoone gezicht uit het oog verdwenen was. Nu stoomde wij den geheelen dag door en zagen niets meer als water en lucht. Ik bleef altijd nog ziek tot aan den avond. Toen gevoelde ik mij wat beter; ik had nog niets gegeten of gedronken zoo lang ik op zee was geweest. Ik vroeg wat eten, zij bragten mij een stuk brood met een halve gebrade kip en een flesch wijn. Ik had daar goed van gegeten en gedronken en het is mij ook zeer goed bekomen. Het werd wederom nacht, nog kouder. Altijd onze dekens nog bij ons, die ons zeer goed te pas kwamen. Ik begaf mij wederom dicht bij de schoorsteen om goed warm te zitten en bragt alzo de nacht door. Smorgensvroeg vaarde wij het eiland Corsica voorbij en tegen tien uure het eiland St. Helena. Het schip verdubbelde zijne stoom zoo dat wij des middags om half drie de haven van Civitavecchia in het oog kregen. Naar nog eens een half uur gestoomd te hebben, kwamen wij gelukkig in de haven aan. Terstond kwamen er sloepen aangezeilt oms ons van het schip af te halen, maar dit

vertoefde nog lang want eerst moesten onze passen aan wal gebragt en getekent worden eer wij het schip mogten verlaten. Het gezicht van Civita Vecchia was mooi en ik was nieuwsgierig om eene schoone stad te gaan zien. Nogtans moest ik geduld hebben want toen wij van het schip afgehaald waren, stonden er gendarmen op de wal om ons eerst van de commissaris van politie te brengen, om aldaar na te zien of dat onze passen wel goed in orde waren om ons alzoo naar Rome te mogen begeven. Het was vier ure, onze passen waren gereed. Wij moesten ons haasten om naar het spoor te loopen, die denzelfden avond nog naar Rome vetrok. Wij liepen uit al ons naden, maar het was te laat. Het spoor was vertrokken en wij moesten naar Civita Vecchia terug. Wij vroegen daar naar een logement. Zij bragten ons in een huis, ik durfde niets te zeggen maar ik dacht wij zijn hier in een rovershol. Het zag er niet beter naar uit. Wij mochten daar eeten. O hemel, wat is het hier voor een huis. Het volk is stuursch en norsch. Zij keken ons aan of ze ons wilde opeeten.

Afbeelding van "Italiaanse Volkstypes."

Wij gingen naar een straat om naar een sigarenwinkel te zoeken, gij moet weten dat we een soldaat van de paus bij ons hadden die naar de slag van Castelfidardo met verlof naar België geweest was. Zoodra als zij in Civitavecchia den soldaat zagen, die natuurlijk in zijn uniform was spuwde zij naar ons. Ik was blijde dat ik weer in ons logement gekomen was, hoe vuil het ook was. Wij begaven ons naar bed en sliepen gerust tot den volgenden morgen 6 ure. Toen we gewekt werden om ons klaar te

maken om ons naar het spoor te begeven, dronken wij daar nog een kop koffij en wij begaven ons naar het spoor, dat om half acht vertrok naar Rome. Ik dacht nu zijn we spoedig in Rome, maar dit viel ons tegen want het spoor stoomde langzaam. Wat de oorzaak was van het langzame rijden dat weet ik niet. Maar de weg van Civita Vecchia naar Rome is allerschoonst. Men stoomt daar tusschen de bergen, men ziet van verren schoone vilas, ook schoone landerijen, ook ziet men soms vele herders met hunnen kudden schapen of geiten. Naar dat wij van half 8 tot 12 uren in het spoor gezeten hadden, kwamen wij eindelijk voor de Eeuwige Stad aan.

Want het station is nog ver van Rome verwijderd. Toen ik aan het station aankwam, zag ik niets als rijdtuigen. Zelfs zag ik nog niets van Rome als een weinig van de koepel van St. Pieter. Mijn hart was diep getroffen wanneer ik dit weinig van den koepel der schoonste kerk van de wereld zag. Rome gevestigd op haren zeven heuvels, vanwaar zij gelijk eene uitgestrekte sterkte geschikt schijnt te zijn om de wereld te gebieden, zowel als om haar te beschermen en haar te verdedigen. Hetgeen ons op het eerste gezicht treft is dat de Eeuwige Stad in niets gelijk aan de anderen steden die ik gezien heb. Het verschil doet zich voelen, verschijdene mijlen eerdad men aan komt. Men ziet daar geen beweginge, geen schoone woonhuizen, geene tuine, geene beploegde akkers, geene wandelingen, geen gezang van jonge dochters of mannen of van schoolieren die in hunne vrije tijd loopen

speelen, verkondigen aan den reiziger de toekomst, de aannadering der Eeuwige Stad. De stilzwijgendheid, de wildernissen welke Rome van alle kanten omringen. Naar dat wij een half uur gereden hadden, kwamen wij in de eeuwigen stad aan, het was woensdag den 17 januarij.

Toen ik in de stad kwam viel het mij tegen, wel is waar het was regenachtig weder en alle straten waren vuil. Voor eerst door den regen en ten tweede door het geloop en gerij dat in de stad is en dan moet ik noch zeggen dat wij niet in het schoonste gedeelte der stad aankwamen. Naar noch eenigen oogenblikken gereden te hebben, kwamen wij in mooijer straten aan. De koetsier verhaaste zijne paarden en naar weinig tijds waren wij op onze bestemming. Zij bragten ons in een koloniaal gebouw van Rome, de Pilote genaamd. Het was daar waar wij moesten tekenen om soldaat voor de paus te worden. Hoogst verdrietig was het voor mij om noch niet eens te kunnen antwoorden van welk land ik kwam.

St. Jan van Lateranen.

Nog tans ik moest mij troosten, ik werd ook goed behandeld en zelfs durf ik zeggen noch wel zoo goed als zij die fransch spraken. Naar noch een uur vertoeft te hebben, werd het mijn beurt om te tekenen. Wij konden op tweederlijk wijze teekenen, voor twee jaar of voor 6 maanden. Maar voor dit laatsten moest men 54 franc betalen, doch ik koos het laatsten zooals er ook velen deden. Naar dat wij allen getekent hadden brachten zij

ons naar een andere kazernen dat vroeger een kerk van Rome was geweest bij St. Jan van Lateranen.

Den volgende dag, den 18 januarij werden wij gekleed en kregen den naam van Zouaaf Pontificaal.

Den 19 januarij ging ik eenige merkwaardigheden van Rome bezichtigen die mij onmogelijk zijn te beschrijven, nochtans wil ik er later wat van schrijven, ik wil prudent voort gaan met de order van mijn beschrijving te volgen.

Den 20 januarij had ik het geluk van toegelaten ter worden bij den stedenhouder van Jezus Kerk op aarde. Wij werden met ons drieën toegelaten, twee Hollanders en een Vlaming die vlaamsch en fransch sprak. Het was des middags om twee uren, toen ik mij nederwierp voor de voeten van onzen Heiligen Vader.

Nooit zal ik dien dag vergeten toen ik voor den eerste maal den zachtmoedigen Pius aanschoude.

Paus Pius IX.

Zijn vriendelijke gelaat, zijne grijze haren dede mij de tranen uit de oogen persen, maar noch minder zal ik het vergeten toen ik voor de eerste maal zijn lieflijke stem hoorde en toen de H. Vader mij vroeg van welk ik land ik kwam, ongelukkig was het voor mij dat ik geen fransch kon spreken, maar het fransch kon mij op dat oogenblik niet baten. Neen, want al had ik al de talen der wereld gesproken, ik had de H. Vader toch niet kunnen antwoorden. Zoo diep was ik op dat oogenblik getroffen.

De goede jongen die fransch en vlaamsch sprak, vertaalde ons bij den H. Vader. Den H. Vader zegde ons in het fransch dat wij moed en courage moesten hebben, dat wij gelukkig waren en dat hij ons onder de uitverkorene rekende omdat wij de wapens voor de H. Kerk en voor de Paus op kwamen nemen. Den H. Vader zegde dat hij ons zoude zegenen voor ons en onze bloedverwanten en vrienden. Daar na gaf den H. Vader ons een zeer schoonen zilveren medalie van de onbevleete ontvangenis. Wij verlieten diep getroffen het Palijs van den Paus .

Die zelfde dag zag ik nog de St. Pieters Kerk, waar ik later ook noch wat zeggen zal. Het was den 24 januarij, een dag van vreugden voor mij. Ik was smorgens vroeg uitgegaan om de stad van Rome te gaan zien. Toen ik des middags te huis kwam werd er gevraagd naar Van der Meer. Ik riep zonder wachten Present! Wie zag ik daar, het was een Hollandsche vriend die ik gewacht zou hebben in Brussel, maar door bijzonderen omstandigheden had ik hem niet kunnen wachten. Toch moet ik zeggen, hij verraste mij met zijne komst. Het was den heer 'T Hoen van Monster, een zeer braven jongen die ook de moed had om de wapens voor de H. Kerk op te nemen. Dezen oogenblikken waren voor mij vol vreugden om iets van Holland en van mijn familie te hooren. Diezelfde dag had ik kennisgemaakt met een Hollandsche geestelijke, namelijk de weleerwaarde Pater Wilde van de orde der societijd Jezus. Deze Eerwaarde Geestelijke bewaarde ons goed en was ons van groote dienst. Den volgenden morgen zegde ze mij

Pater Wilde

: er is weer een Hollander gekomen. Ik was zeer nieuwsgierig hem te zien, liep de gehele kazerne door, maar kon hem niet vinden. Ongelukkig was het voor die twee hollanders want ze waren juist dien dag naar hunnen aankomst te Rome gekleed, toen het bevel tegen den avond kwam dat wij onze ransel moesten pakken om des nachts naar Montorotondo te marcheren, want de Piemonthezen waren op Pauschlijk grondgebied gekomen. Toen wij dit bevel kregen, werden wij nog aangemaand om ons als mannen te gedragen en dat wij moesten weten dat wij de wapens voor God en zijne H. Kerk hadden opgenomen, dus dat we voor die benden niet terug moesten kijken, die zich tegen de H. Kerk durfden verzetten. Er ging op dit oogenblik een kreet op van blijdschap. De drukte, het geloop, het gereedmaken van onze ransels, het ontvangen van patroonen, in één woord: de overtolligen drukten deed mij waarlijk mijn nieuwe Hollandsche vrienden vergeten. Het werd nacht, niemand mog zich naar bed begeven, want ieder oogenblik kon de order komen van te moeten vertrekken.

Toch werd het snachts drie uren eerdat de orders kwamen. Het was den 23 januarij toen wij des morgens om 4 uren Rome verlieten. Wij marcheerden naar de Tiber om aldaar met de stoomboot te vretrekken naar Monte Rotondo. Alles ging in een doodsche stilte naar de boot. Naar dat alles klaar was werd het zes uren eer dat wij Rome verlieten, ik roep de Eeuwige Stad ook een eeuwig vaarwel toe want men dacht niet anders als spoedig als martelaars te mooge sterven, want de vijand had hun op korten afstand van Rome van Rome vertoond. Denzelfden dag kwamen wij des middags om 12 uren in het gebergte aan van Monterotondo. Wij moesten nog ruim anderhalf uur loopen eer wij op onze bestemming waren. Dit was de eerste maal dat ik met de ransel op de rug een berg moest klimmen. Zooals ik gezegt heb was het den 26 januarij. De zon liet zijn stralen zoo warm op mijn rug branden dat het zweet mij van allen kanten af liep. Wij allen waren verwondert dat de zon zoo warm was en dat in januarij.

Na tamelijk hoog geklommen te hebben, kwamen wij om 2 uren des middags in Monterotondo aan. Wij werden gekazerneerd in het Palijs van een Romijnsch prins, die dit aan de H. Vader voor de zouaven gegeven had. Naar dat wij daar eenige oogenblikken gerust hadden, moest ieder zijn bed maken.

Ieder kreeg een zak, strooi was er op de plaats gebracht dus ieder kon zijn bed zoo hard of zacht maken als hij wilde. Naar dat ik mijn bed in order had, ging ik eens kijken of dat ik de andere Hollanders kon vinden, want ik had gehoord dat er nog meer Hollanders bij het batellion Zouaves waren.

Op dit oogenblik kon ik niemand vinden want een dag te voren waren er 4 compai naar Porto Corceta (?) vertrokken om daar een Piemontesche post te gaan veroveren, zooa als zij ook gelukkig gedaan hebben. Zij veroverden de post, naamen 50 mannen gevangen en een was er dood gebleven. Van de zouaven was niemand dood of gekwetst. Naar dat ik de kazerne op en neer geloopen had, trof ik de Hollandsche zouaaf aan waar

ik in Rome naar gezocht had. Onze blijdschap was zeer groot en nog grooter werd onze blijdschap toen wij door ons langdurig gesprek vernomen hadden dat wij beiden het zelfde vak geleerd hadden. De naam van de Hollandsche vriend was W. Gussenhoven, woonachtig te Velp.

Denzelfde avond moesten mijn twee Hollandsche vrienden den heeren THoen en Gussenhoven zich nog naar Coreeza begeven, want dezen waren bij de 3 Comp en den Heer Werlingshof en ik waren bij de 5 Comp. En de volgende morgen kwamen er twee Comp van Coreeza terug, de tweede en de 4de Comp, daar was de vreugde weer grooter want bij de tweede Comp was een Hollander, den Heer Verheijen, dezen was soldaat van Castelfidardo (zie gegevens pagina 10) en van de 4de Comp waren we Heeren van Eindhoven en de baron van Lamsweerde.

Ook zeer brave jongens.

Den heer van Eindhoven maakte dien avond groote kennis met mij om reden dat wij beiden van Sr hagen kwamen.

Wij spraaken veel van den Haag, Scheveningen Loosduinen enz. waar hij zeer goed bekend was, zoo dat die avond was voor mij zoo genoeglijk, dat kan ik nog niet genoeg beschrijven. Er werd dien avond een muziek gegeven voor de gelukkigen overwinning van Ponto Coreeza. Alles was in groote vreugde, maar onze vreugde was groot, want niemand weet hoe plazerig het is landslieden aan te treffen als men zoo ver van ons vaderland verwijderd is en dan onder een vreemd volk die ik niet kon verstaan of begrijpen.

Toen stelden ik eerst mijne hollandsche vrienden op een hooge waarden.

Den 28 januarij kwam het bevel dat wij ten spoedigste onze ranzels moeste gereed maken om ons allen naar Coreeza te begeven. Want de vijand had zich weer op pauschlijk grondgebied begeven Des nachts verlieten wij de stad zonder de minste beweging en kwamen des morgens heel vroeg te Coreeza aan, naamlijk Ponto Coreeza.....

Tot zover!

Groepsportret van Jan van Eindhoven, Walter Gussenhoven, Jan van der Meer en Gerard Werlingshof.

Gegevens van zouaaf Antoon Verheijen:

Zouaaf Antoon Verheijen:

Geboren 1831-09-16 te Helmond
 Overleden 1882-09-25 te Vlijmen.
 zoon van Jan Frans Verheijen en
 Clasina van deLaan
 nr. Franco Belge 115; belg.nr. 87, Ital.nr. 23
 tirailleurs Franco Belge 1860-06-14,
 matricule F.B.115
 pauselijk zouaaf 1861-01-01
 (oprichtingsdatum Pauselijk Zouaven)
 ontslagen 1861-03-17
 bijgetekend 1865-10-07, nummer 1781
 ontslagen 1866-06-19
 deelnemer veldtocht Castelfidardo
 onderscheiding medaille Castelfidardo
 signalement op formulier
 heeft getekend voor 4 jaar.

Van zouaaf Antoon Verheijen, bewaren wij
 verder geen documenten in het archief.
 heel bijzonder dus dat hij wordt genoemd in
 het verslag van Jan van der Meer.

Van de andere genoemde zouaven zal ik in
 de volgende nieuwsbrief de gegevens
 vermelden.

Bovenaan deze pagina alvast een foto van dit
 viertal.

Het reisverslag verklaart veel en roept
 tegelijkertijd weer vragen op: Volgens zijn
 verslag heeft Jan van der Meer getekend
 voor 6 maanden, volgens zijn Italiaanse
 inschrijfformulier voor twee jaar en volgens
 zijn persoonsgegevens heeft hij 1 jaar
 dienstgedaan als zouaaf.

Ik hoop dat later in het verslag duidelijk
 wordt of hij misschien heeft bijgetekend of
 iets dergelijks.

Tot zover het verslag!

In de volgende nieuwsbrieven wordt het
 vervolg gepubliceerd.

Met vriendelijke groet,
 Marijke Zonneveld-Kouters.
 Oudenbosch, november 2014.